

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA H'ALEKANDJA

Soome presidendi külaskäigu puhul.

Rahvastel ei ole enam võimalik külastada üksteist terve koguna. Siis saadetakse äravalitud, võetakse vastu esitajaid kogu rahva nimel. Ja sarnaselt, meie lähedase hõimurahva külaskäiguna võtsime vastu kõrge külalise, meid külastava Soome presidendi.

On kaua juba kõneldud: Soome ja Eesti, Eesti ja Soome. Kord lahkunud üksteisest. Lahutatud üksteisest. Uuesti leidmas üksteist.

Ja käesoleval silmapilgul tunneme, kuidas elegeiline müüt lahutatud kahest, kes soovisid elada koos — tunneme, et müüdist on ka tee reaalsusse, samuti kui reaalsus on selle müüdi aluseks.

Meie noored Soomes ja Eestis oleme ammu juba mitu aastat külaskäikudel või juhuslik kudel kohtamistel tunnud koos ühesugustena, lähedastena. Ja nii mõnelgi silmapilgul oleme sisemiselt tunnud, meie usaldame üksteist. Meie tunneme koos ja ühtemoodi paljusk. Meie ei jäta hädasse üksteist.

Ja presidendi külla sõidul teame, et nüüd tunnevad samuti kaks rahvast, ja et mõlemad üksteist usaldada võivad.

Üliõpilaste õiguslik seisukord endises keiserlikus Tartu Ülikoolis 1803—1832.

I.

Määrused, õigemini ettekirjutused keiserliku Tartu Ülikooli üliõpilastele on raamatukese päälkiri, mis üliõpilaste õiguslist seisukorda kirjeldab. Ta on 1803. aastal trükitud, kui Tartu Ülikool pika uinaku järel jälle oma tegevust alustas. Määrused on saksa keeles, sest, nagu teada,

valitses sel ajal Baltimaal saksa, mitte aga venekeel.

Määruste § 58 ütleb: „üliõpilastel on kohustused, aga ka õigused.“

See näitab, et sel ajal olid üliõpilastel esiplaani kohustused, mis väga mitmekesised ja mitte kerged ei olnud; õigused aga olid

SISU: Soome presidendi külaskäigu puhul. Leo Leesment: Üliõpilaste õiguslik seisukord endises keiserlikus Tartu ülikoolis 1803—1832. A. Tiitsmaa: Millega võrdleb mõni „Saksa“ korporatsioon oma minevikku. Cilla: Juhan Pahlbärk filoloogilise õhtu eel. Valgetverd filoloog: Nimede eestistamisest. Tridens: Veste maailma loomisest. Kunstikool „Pallase“ teise lennu näitus. L. K.: Balti rüüde üliõpilaskondade konverents. E. K.: Välistoimkonna tegevusest läinud aastal. Akadeemiline kroonika. Varia.

teisele kohale paigutatud ja neid oli, võrreldes kohustustega, palju vähem.

Raamatu sissejuhatus algab järgmiselt: „Mitmekesised on noormehe vahekorrad ülikoolis, sama mitmekesised ka tema kohustused. Senini viibis ta perekonna-elu sfääris, nüüd peab ta kodanlisse sfääri üle minema. Ta peab end kohustustega siduma, mis temale senini võõrad olid, või mis ta omale valesti ettekujutanud oli.“¹⁾

Edasi seletatakse, et kõike seda, mis noormees veel ei tea, omab ta ülikoolis.

„Igat ülikooli võib kahelt vaatepunktilt vaadelda: teaduslise asutuse ja kohtu-asutusena.“

„Ülikool jaguneb nelja pääklassi, mis fakultetideks nimetatakse.“

„Et paremini teadmisi omada, on ülikooli juure kõiksugu asutused loodud, nagu raamatukogu, füüsika-kabinet j. n. e.“ — mis ka nüüd olemas.

„Et aga mitte kehalist kasvatust hooletusse jätta, selleks on ülikoolil vehklemissaal, tantsupõrand, maneesh (esimeses joones sõjateaduste üliõpilastele määratud) ja ujumise õpetamiseks supelus-asutus ühes päästejaamaga olemas.“

„Et noorele inimesele veel kõiki neid kohustusi, mis riigikodanikul on, peale panna ei või, sellepärast on eri-kohus sisseseatud, mis erisäaduste põhjal teda tarviduse korral karistaks.“

„Ülikooli eesotsas seisab rektor. Tema on üliõpilaste ülem (chef) ja ühtlasi esimene kohtuinstants.“

Teiseks instantsiks oli ülikooli-kohus ja kolmandaks — kõige kõrgemaks — ülikooli nõukogu.

1825. a. oli seletus tulnud keskvalitsuse, nimelt ministrite komitee poolt, et ülikooli jurisdiktsioon ainult Tartu linna ja maakonna piirides maksab. Üliõpilaste poolt kordasaadetud üleastumised käivad selle kohaliku kohtu alla, kus tegu kordasaadetud.

II.

Esimene päätükk määrustest käsitab üliõpilaste kohustusi, kui nad Tartu on ilmunud.

„Kui üliõpilane²⁾ Tartu jõuab, peab ta kohe ehk hiljemalt kolme päeva jooksul Ülikooli rektori juure ilmuma ning oma reisupassi ja koolitunnistused esitama.“ 1820 a. statuut nõuab peale selle veel, et üliõpilane vähemalt 16 aastat vana oleks. „Kui ta siis „Album academicum'i“ sissekantud, annab ta oma reisupassi Ülikooli kohtu kätte. Kas üliõpilasel ka tarvilised eel-

1) Tõlgete juures on rohkem juriidilist külge silmaspeetud kui keeelist. Samuti on katsutud selle aja stiili ja väljendusviisi muutmataks jätta. Kõik on võimalikult ilgemal algtekstile väljendatud ja juriidilised mõisted võimalikult alahoidud.

Õieti ta siis veel ei ole üliõpilane, siin mõeldakse nähtavasti isik, kes üliõpilaseks saada soovib.

teadmised Ülikooli vastuvõtmiseks on, selle üle otsustab filosoofia teaduskonna dekaan tentamen'i kaudu üliõpilasega ja annab viimasele rahulolemise korral vastava tunnistuse, ilma milleta matrikelt välja ei anta.“ Tähebtab, oli sel ajal Ülikooli sisseastumisel katse. 1820 a. statuut lisab juure, et tentamen'ist vabastatakse neid isikuid, kellel Veneriigi-gümnaasiumi küpsustunnistus on.

„Ainult siis, kui üliõpilane immatrikuleeritud, võib ta ja on ühtlasi ka kohustatud akadeemilist vormi kandma.“ Sellest on näha, et vormi kandmine oli sunduslik. Kuraatori reskript 1828 a. lisab juure, et üliõpilasi, kes, väljaarvatud omas korteris, mitte vormis ei ole, otsekohe ülikoolist välja heidetakse ja saadetakse Tartust välja.

„Ka üliõpilase saatja peab ennast ülikoolis legitimeerima, kui ta sellesse ametisse jääda tahab, ja matriklmaksu maksma, millest ainult akadeemilise haridusega isikud vabastatud on.“ Saatja peale vaadati siis, kui ülikooli valitsuse poolt legitimeeritud, s. o. seaduslist üliõpilase hooldajat. Ühtlasi allusid ka nemad Ülikooli seadustele ning kohtule. Sel ajal oli paljudel vanematel viisiks oma poegadele, kes Tartu õppima sõitsid, hooldajad ja järelvaatajad kaasa anda.

„Matrikli saamisel saab igauks ühe eksemplari „Määrustest üliõpilastele“ ja vannub käelöömisega rektorile, et ta neist ka kinni peab.“

„Kohustused, mis matrikli saamisel järgnevad, on üldiselt: jumalakartlikus, kõlblus, sõnakuulelikkus ülemuse vastu, hoolsus ja korra-austamine, eemalhoidmine kõigist lärmitsemistest, ordudest ja salaühingutest, hasartmängudest ja kahevõitlustest“.

Kuraatori reskript 1824 kohustab igat üliõpilast immatrikuleerimisel kirjalikult kindlustust andma, et ta ühtegi sala-seltsi ei kuulu.

„Kui matrikel on kätte antud, peab üliõpilane vastava fakulteedi dekaani juure ilmuma, kes temale juhtnõore õppimiseks annab.“

III.

Teise päätüki esimene osa räägib üliõpilase kohustustest enda vastu.

Üliõpilasel on kolm peasihti: a) kõrgemate teaduste omamine, b) kõlbluse ja inimeste-tundmise arendamine ja c) suurema iseseisvuse kättesaamine.“

„Iga üliõpilane on kohustatud hiljemalt üks päev enne loengute algust majandus-sekretäri juures ennast loengutele üleskirjutama ja honoraari maksma. Kes seda seaduslikkude põhjusteta tegemata jätab, seda kustutatakse „Album academicum'ist maha, sest keegi ei tohi selleks üliõpilaste õigusi omada, et oma aega laiskusele pühendada.“

Vaimulikkude toimetuste ja rahvahariduse minister¹⁾ on 1821 a. reskripti annud järgmise sisuga: „Kes enne õpetöö lõppu ärasõidab või peale õpetöö algust Tartu ilmub seadusliku põhjusega, see maksab iga puudunud päeva eest 2 hõberubla vaeste hääks. Kes aga üle nelja nädala õpetööst puudub, ei maksa mitte rahatrahvi, vaid temale jääb semester arvesse võtmata.“

Vaheajad kestsid ametlikult 19. detsembrist 15. jaanuarini ja 10. juunist 22. juulini.

„Kokkuhoidlikkus ja korra austamine on üliõpilase kohused; kõik otstarbeta väljaminekud, mis teda ainult võlategemisele ja ajaraiskamisele meelitavad, toovad kaasa hädaohu hoolekande alla sattuda.“

„Hiljemalt kell 11 õhtul peab üliõpilane kodus olema, sest muidu kaob hääde hommikutundide tarvilik kasutamine ära. Kuigi võib ja isegi tuleb siin mõnikord üliõpilastele erandid teha, et nemad viisakas seltskonnas ka viibida saaksid, siiski võib sagedane osavõtmine sellest korratute eluviiside kahtlust tekitada.“

„Käimine kõrtsides, biljardites ja teistes sarnastes asutustes on kõvasti keelatud, samuti ei tohi üliõpilane rektori loata linnast lahkuda.“ (Otsus 1824 aastast).

Muuseas võiks tähendada, et üks nimeline ukaas (1820. a.) keelas ära osavõtmise Tartu Bürgermusse pidustustest ja üleastujaid sellest karistati ülikoolist väljaheitmisega.

Ka oli üliõpilastel keelatud elamine võõrastemajades.

Üliõpilane ei tohtinud oma juure elamiseks kedagi võtta, ilma et oleks selle nime ja seisuse rektorile ja linnapolitseile teatanud. (Rektori ettekirjutus 1826. a.).

IV.

Üliõpilase kohustustele enda vastu järgnevad tema kohustused akadeemiliste kodanikkude ja liigete vastu.

„Iga üliõpilane peab oma akadeemilisi kaaskodanikke austama ja nende vastu viisakas ning sõbralik olema.“

„Sellepärast tuleb karistada kas või kuni kartserisse paigutamiseni neid, kes teisi ja iseäranis noori üliõpilasi narrivad või neile pilkenimesid annavad.“

„Kauplemine ja saherdamine on keelatud, karistuse ülemäär on siin väljaheitmine Ülikoolist — consilium abeundi.“

„Kõiksugused ühendused (Ordensverbindungen) ja landsmannschaftid annavad põhjust lõõmingutele ja on sellepärast keelatud, kusjuures osavõtjaid isegi relegatsioon s. o. väljaheitmine

ülikoolist ähvardab. Ka kõik teised salajased ehk küll ainult päältnäha avalikud koosolekud, millel keelatud ja korravastased sihid, on keelatud. Üliõpilaste väljaastumised, õhtumuusikad j. n. e. on ainult rektori loaga lubatud.“

„Väljamaalt Tartu õppima tulnud üliõpilased, kes väljamaa ülikoolide kulmeid ja traditsioone üle tuua tahavad või ühinguid luua, heidetakse otsekohe ülikoolist välja ja sunnitakse Tartust lahkuma.“

„Lõõmingute ärahoidmiseks üliõpilaste vahel on järgmised normid ettekirjutatud: a) üliõpilasel on keelatud mõõga kandmine, väljaarvatud pidulikkudel juhtumistel, mis riigi või ülikooli poolt toimepandud. Karistuseks võib peale muu õiguse mõõga kandmine teatud ajaks ära võtta. b) Veel vähem on lubatud kõikide muude relvade kandmine, ka mitte n. n. „Dolchstock“, s. o. kepp, milles mõök ärapeidetud. Karistamisel konfiskeeritakse ka relv. c) Keda leitakse uulitsal või võõras majas paljastatud mõõgaga (Säbel, Degen, Dolch), või laetud laskeriistaga, paigutatakse kartserisse vee ja leiva päale, või karistatakse isegi väljaheitmisega ülikoolist (consilium abeundi).“

„Kõigekõrgema manifestiga 1787. aastast on kahevõitlus kõvasti keelatud. Üliõpilane, keda teine üliõpilane või mõni teine isik kahevõitlusele väljakutsus, ei tohi selleks oma nõusolekut avaldada, sellepeale vaatamata, mis seisusesse ta ka ei kuuluks, vaid peab sellest viibimata rektorile teatama. Sedasama on kohustatud tegema igaüks, kes midagi teab mõnest kavatsetavast kahevõitlusest. Mõlemil korral on karistusena kartser vee ja leiva pääl ettenähtud. Kes üliõpilast, kui viimane kahevõitlusest rektorile teatas, sõnadega või teoga haavab, saab selle eest vähemalt 24 tundi kartserit vee ja leiva pääl. Kahevõitluse asemel on ülikooli aukohus, mille eesistujaks ülikooli rektor ja kuhu peale teiste ka veel kaks eeskujulikku üliõpilast, üliõpilaste eneste poolt valitud, kutsutakse. On aga kahevõitlus juba olnud, siis heidab ülikooli kohus peale asja läbiharutamist kahevõitlusest osavõtnud üliõpilase ülikoolist välja ja annab asja vastava kriminaalkohtu kätte. Sekundandid ja kahevõitlusest teadjad karistatakse relegatsiooniga. Juhtub, mida aga küll ülikool ei eelda, et keegi teisele kallale tungib, siis talitatakse temaga samuti, nagu kahevõitluse korral.“

„Üliõpilased peavad viisakad olema pedellide vastu, kes ülikooli politsei-ametnikud on. Kui üliõpilane kartseri või rektori juure viimisel pedellile vastu hakkab või ära põgeneb, siis langeb ta relegatsiooni alla. Sama karistuse osaliseks saab üliõpilane, kes põgenenud kaasvõitlejat oma juures varjab.“

„Üliõpilane on kohustatud ülikooli kohtusse isiklikult ilmuma. Kes ilma seadusliste põhjusteta kohtusse ilmumata jääb, kaotab kaebtus-

1) See ühendatud ministeerium asutati 1817 a. reaktiooni mõjul liberalismi vastu ja tema etteotsa sai vürst Golitsõn. Haridus ja usk pidid nüüd käsikäes käima.

Millega võrdleb mõni „Saksa“ korporatsioon oma minevikku.

Harilikult uhkustavad Balti sakslased oma minevikuga — ja seda täie õigusega, sest Baltimaa ja isegi terves Venemaa ajaloos on nad etendanud kaua aega tähtsat ja juhtivat osa. Baltimaa on annud ka hulga teadusemehi Saksamaale. Selleks on Balti sakslast teinud kahtlemata tema rahvuslik iseteadvus, ja lugupidamine omast kultuurist, rahvusest ja keelest. Omal ajal iseloomustas Peterburi saksa seltskonda keegi Rheinimaalt päritolev saksa pastor: „Kui ma Peterburis külastan mõnda saksa perekonda ja kuulen, et lapsed räägivad vene- ja saksa keele segu, siis on kindel, et olen riigisakslaste perekonnas; räägivad aga lapsed puhast saksa keelt, siis tunnen kohe et viibin baltisakslaste perekonnas.“

Kõige suurema hoolega hoiti kinni omast seisusest, tõust, rahvusest ja keelest. See suhtes võiksime võtta oma kaasmaalastelt eeskju.

Pääle saklaste on meil veel teine liik „sakslasi“ — n. n. kadakasaksu, kes on igasuguseist muist rahvusis sakstastanud. Need on hoopis eri rahvatüüp. Kaine mõistuse asemel domineerib neis äärmine väiklus ja närvilikkus.

Neil pole minevikku, neil pole olevikku ega ka tulevikku.

Kuid siiski. Suuremal osal neist on siiski ka suur, kange ja harilikult kaunis fastastiline, kuid fiktiivne sugukonna minevik. Mõni küla vanataat seletab seda küll palju lihtsamalt: „Äh, mõni sakslane nüüd! Isaga käisime üheskoos mõisas teol, pärastpoole läks ta linna voorimeheks ja võttis seal ühe saiapagari tütre naiseks, kuid nüüd on poeg juba mitmendat põlve sakslane!“

Renegaadid on harilikult oma antropoloogiliste suguvendade kurjemad vaenlased, kuid ka teised rahvad, (käesoleval juhul Balti sakslased) ei taha neid heameelega oma sekka vastu võtta, sest omast rahvusest renegeerub harilikult ainult alaväärtuslik element.

Millega niisugused elemendid oma minevikku võrdlevad, ja kuidas nad seda häbenevad, seda näitab järgmine lugu:

Hiljuti ilmus s. a. „Üliõpilaslehes“ nr. 5, (E. Ü. S-i erinumber) artikkel „Mälestusi Martin Wühnerist“ kus oli muuseas W. omasugusest vaatest saksa korporatsioonidele mainitud järgmiselt: „Saksa korporatsioonidest pooldas ta ainult Estoniat ja Livoniat. Teiste kohta tähendas ta põlgava muigega, et sinna

ükski korralik üliõpilane sisse ei astu, vähemalt olnud see enne nii, ja kahju kui nüüdki teisiti arvestatakse!“

Peale sellega oli artiklis veel kohti, kus kirjeldati kuidas Saksa sõjaväed Saaremaal Saksa keisri venna juhatusel röövisid saarlastelt igasuguseid tarbeaineid.

Neil päevil ilmus keegi Neobaltia korporant, korporatsiooni edustajana allakirjutanu poole, „Üliõpilasleht“ nr. 5 käes ja küsis, kes see artikkel olla minu kirjutatud ja edasi, kas ka ülalsiteerit osa on minu kirjutatud. Jaatavat vastust saades seletas ta, et see olla tema korporatsiooni au haavamine. Niisuguseist asjust ei sündivat üldse kirjutada, pealegi veel olemasoleva korporatsiooni kohta.

Konstateerin, et faktide esitamine pole veel keegi au haavamine. On esitatud ainult vaateid, millised olemas poolesaja aasta eest selleaegsete korporatsioonide kohta, ega pole mõtelnud ühegi korporatsiooni au haavata.

Selle peale vastati, et olemasolevale korporatsioonile olevat ka mittesoovivate faktide avalikkuse ette toomine korporatsiooni au haavamine. „Kujutage oma ette, kui keegi naisterahvas on olnud kunagi lõbunaine, see on meeldetuletus ju talle pärastpoole kui ta on saanud perekonna inimeseks, väga piinlik ja ebaviisakas. Tal oleks väga piinlik seda kuulda, sest peaksite ju ometi aru saama.“ (Lause süntaktiliselt ja stiiliselt veidi silutud. Originaal oli küll veidi ropem. A. T.).

Peaaegu ütlemata, tõesti suurepärane võrdlus.

* * *

*

Wõib olla, tundub vast ehk juba tänagi mõnele neobaltlasele see seletus ja võrdlus, mis oli tookord tema vaimu suursünnitus, ja millega ta nagu rüütel kaitses oma korporatsiooni au, tungides isegi käsitsi artiklikirjutajale kallale, otse korporatsiooni au haavamisenä. Täna on see võrdlus tema peenele „saksa“ tundele jälk ja jõle!

Ja ega pole see siis ka ime, et veel tänapäevani elab tudengkonnas vaade — „ega sinna ükski korralik üliõpilane sisse ei astu.“

Olen nüüd ka ise kummalise innuga veendunud ja süvenenud mainitud vaatesse.

A. Tiitsmaa.

ja kaitsmis-õiguse. Kes kolmekordse kutse päale siiski kohtusse ei ilmu, heidetakse ülikoolist välja.“ Katset seadusvastasel viisil, jonnivi või hulga abil midagi saavutada, loetakse vastuhakkamiseks ja karistatakse raskel määral. Kes

aga ennast nii kaugele unustab ja lärmitsemisele üles ässitama hakkab ehk sellest osa võtab, see antakse kriminaalkohtu kätte.“

(Järgneb.)

Leo Leesment.

Juhan Pahlbärk filoloogilise õhtu eel.

Kas tuleb vihma kui oavarest, või kukub varblane külmaga katuselt — tudengile on see ükskõik, ja päälegi siis kui pead uut lipsu ostma filoloogilise õhtu jaoks. „Jah, eks iki pidi valge ostma —“ mõtles Pahlbärk suurte klaasakendega ärist välja astudes pisike pakk näpu otsas.

Äkki pööras nurga tagant, käed palitu taskus, uus kaabu kuklas, sõber Juhanson.

„Tere. Iki oled ära ostnud“ — sõnab Pahlbärk sõbra kaapu silmitsedes.

„Kus sa's võid. Kõik „meil“ kannavad.“

„Siis iki võeti sind vastu. — Noh, räägi kuidas oli“, pärib Pahlbärk õhinal, sest temal oli ammu juba mõte iki kuhugi astuda kah.

„Kas müts ja lint kah anti?“

„Müts ja lint“, — venitab Juhanson, „ega's neid kohe ei anta. Pagan, poest tulin mööda, pidin uue korgintseeri ostma.“ Ei tea miks ta's nüüd kohe uue ostab, mõtleb Pahlbärk aga ei küsi kah. Sammub aina lohisedes sõbra kõrval edasi, peas meelitavad mõtted. Kui iki astuks ise kah sinna, saaks korra värvid ja kõik. Siis kõnniks kahekesi Juhansoniga. Oleks iki noobel küll.“ —

„Kuule“, ja müksab muheldes sõbrale külge, „kui mina kah teile astuks ja kui meie siis kahekesi läheks mõlemil värvid kuklas.“

Juhanson läheb kole tõsiseks, vaatab korra alla (on teine pikk mees): „Arust ära oled, või? Egas nendega... — Ja siis tuleb talle meele, et öeldud on: sellest ei kõnelda.“

Pahlbärk vaatab sõbrale kohmetanult otsa: ta ei saa aru misjaoks iki on siis värvid, kui neid näidata ei või?

Juhanson kõnnib vaikides. „On vist vihane: mõtleb Pahlbärk. „Iki rumalasti küsisin kah.“

Ja korraga on tal kõik päeva selge: ega's neid alati ei kanta, ainult suurtel pühadel, olgu vahest välja võtta. Ja uuesti valdab teda veetlev ettekujuvus:

„Iki noobel oleks kui löö värvi müts kukla ja sõida ühehobuse vuurmanniga Raatuse eest mööda. Kõik vahivad ning imetlevad.“ —

Järgmisel nurgal läheb Juhanson ära ning Pahlbärk astub, lipsu pakk näpu otsas, edasi. Öösel aga näeb ta imelikku und tema ja Juhanson tulevad kusagilt. On kangesti pime, ning Raatus taob parajasti kolm pauku.

Peaaegu kodu saamas (Juhanson tuleb ka tema poole, sest, mis nii hilja enam koju minna), haarab keegi Juhansonit käiksest, et lähme muudkui tagasi, istume natuke ja aame üks tõrts juttu jne. Kutsuvad tedagi kaasa. „Mis mul uhkust“ — mõtleb tema ja läheb. Sinna jõudes on natuke peinlich tunne, hulka rahvast koos, võõras paik jne., kuid keegi ei pane teda tähelegi: istuvad igauks oma ette.

Istub Pahlbärkki ja varsti hakkab südame ümber nii ime soe, ning lustlik tunne tõuseb kas tee või cantust.

Vahepääl näeb Juhansonigi laudade vahel õiendamast uus korgintseer käes.

Äkki tõstab üks täie kannu tema ette. „Näe kui lahked,“ mõtleb ja teeb põhja päale. Valatakse teine, kolmas jne. Umberringi vahivad ja muigavad. Pahlbärgil ei lähe enam, ja nutt kipub kurku. Aga kus sa's seda näidata võid ja lausub ikka jälle: „Aitäh; küül saab.“

„Joo ära ja ole vait“, müksab Juhanson tasakesi. Ja näe, jätsidki rahule.

Keset seda lustlikku olemist tuleb temale, Pahlbärgile, meele filoloogiline õhtu.

„Kui äkki veel hiljaks jään,“ mõtleb, ning kaob tasakesi ära, „Juhanson lubas järele tulla. Või temal siis nüüd enam oma teha on,“ arutab endamisi.

Tänaval katsub kas lips mitte viiltu ei ole ja astub siis kaunis õigelt mööda libedavõitu tänavat.

Äkki aga tabab teda külm ja kuum hoog korraga ning lustilik tuju on kui pühitud: numme on meelest läinud.

Mis sa nüüd hing tahad teha — Pool tundi isegi juba ajast üle. Nutt kurgus jookseb tänava lõpuni ja säält jälle tagasi vahtides igat maja. Siis, kui jumala juhtiv sõrm, ilmub Juhanson.

Pahlbärk ohkab pääsetult: Juhanson teadis nummert ja puha.

Lähevad. Kuid koridor on nii hämar, olgugi, et tuli põleb ja trepp nii kitsas, et komista kas või surnuks — Komistas ja „lukkaski“ end uksest enne sisse kui tahtis.

Teised sõid juba präänikuid, kui nemad Juhansoniga sisse astusid. Kutsuti neid siis kah lauda, anti präänikuid teega, — ning korraga näeb Pahlbärk, et präänikud hakkavad hüppama ja kõik rahvas sõidab karuselli pääl.

Näod aga kõigil kole tõsised ja muudkui vahivad teda. Tuhat mõtet libisevad korraga Pahlbärki pääst läbi: kuidas teha, et nagu midagi ei oleks. Ning viimaks tuleb päästev, või uputav mõte: cantust.

Ja häid, vanu aegu meeletuletades hakkab laulma:

... „Kui olin mina seakarjus, et viina õlut siis tunnud veel.....“

Kõik umberringi muigavad ning Pahlbärgil tõuseb uuesti lustlik tunne ja katsub kõigest jõust laulule hästi tundelist lõppu teha: ... ning viina, õlle sisse ma omad mured... .

„Võta tõine laul,“ müksab Juhanson ja parajasti siis kui meloodia oma tundelikkuse kulminatsiooni punktis viibis. Ning Pahlbärgil kaob viis käest.

Kuidas iki enam teiste hulka lähed, ning istubki üksinda kuhugi varjukamasse kohta, süda kolelasti täis. —

Hommikul ärgates on kui koorem südame pääl: ei tea kas see unenägu õige midagi ennustab?

Siis läheb kohvikü päale.

Cilla.

Nimede eestistamisest.

Sõpradest ja vastastest.

1. mai on möödunud. Mõnigi vast jahmatas nähes ikkagi veel kirjutusi nimede-eestistamisest. Valgetverd filoloogid peaks ju ammugi olema rahva seas kombeid õppimas ja mustaverd juristid, kelle soontes ei voola tilkagi valget eesti rahvuslikku verd, teevad hoolega

eksame ja peavad jahti Dugan Baranovski päale. — Kes kirjutab nüüd veel nimede eestistamisest, või kellel on aega seda lugeda. On käsil kibedamaid „rahvuskultuurilisi“ töid, kui on seda eesti keele õppimine ja nimede-eestistamine. Vaja on omada diploome s. o. lõpetada ülikool, siis

saab korraga täisharilaseks; siis võib teha ükstaspuha mida, see on siis ikkagi kultuuritöö. Teeb aga mingit tööd tudeng, kel ei ole veel diplom, siis on see lapsik ja naiivne jaburdamine.

Nimede-eesistamise küsimuse suhtes on kolme liiki kodanikke.

1. Nimede-eesistamise põhimõttelised vastased. Neid ei ole palju. Nende killas on ka palju tõsiseid isamaalasi ja korralikke kodanikke. Kuid argu sellepärast veel iga nime-eesistamise vastane ennast isamaalaseks pidagu. Luuletajate seas on ka palju vaimuhaigeid, kuid iga vaimust vaene isik pole kaugelti veel luuletaja!

2. Nimede-eesistamise põhimõttelikud pooldajad. See on suur tagavara salv, kust materjal kunagi ei lõpe. Siit saavad lõpmatu kaudu materjali nimede-eesistajad ja nimede-eesistamise vastased.

3. Nime-eesistajad sõna otsekoheses mõttes. Neid võib ka veel jagada kahte kategooriasse: Suurem osa neist on tõsiseid patrioote, kellel on võõrapärase nimega piinlik eesti seltskonnas liikuda. Nad eestistavad ilma pikema jututa oma nime ja asuvad jälle oma igapäevase töö juurde. Kuid nime-eesistajate hulgas on ka niisuguseid, kelle isa kandis eesti nime, poeg tegi sellest vene nime; Saksa okupatsiooni ajal muutis ta selle kuidagi jälle saksakeelseks, ja nüüd, kus Eesti iseseisev, muudab ta selle loomulikult eestikeelseks. Ja kui satuksime kunagi Läti ülemvõimu alla, siis oleks tal varsi ka läti keelne nimi. Mag. Anni võrdles niisugust iseloomu kusagil *loruvanka* vene saapaga, mis venib küll iga jala järele, kuid ilus pole ta kunagi. See element on ka nimede-eesistamise liikumisele kõige hädaohtlikum.

Nimede-eesistamise liikumise juhtidel on neid niisama palju vaja nagu *pärisaksastel kadakasaksu*, olgugi et sakslased teavad ja näevad, et oma rahvusest võõrdub ainult alaväärtuslik element, ja olgugi et korporandid mõistavad ja näevad, et mõni traditsioonideta „värmi-bande“ võib korporatsioonid ainult profaneerida. Kuid võitluses, iseäranis vägevama vaenlase vastu, nagu seda on praegu, ja kindlasti ka veeli aastakümneid tulevikus, meie saksakeelsed nimed, oleme meie tahes või tahtmata sunnitud igasugust abi ja toetust tänuga vastu võtma.

Rahvustunnet meil on, seda ei saa keegi salata, kuid meil puudub veel rahvuslik iseteadvus. Meil puudub veel rahvuslik intelligents. Meie haritlased peavad seda oma kosmopoliitid tunnuseks, kui nad kannavad saksakeelset nime ja räägivad kodus, perekonnas vene või saksa keelt. Kui nad hakkavad rääkima eestlusest, siis ei oska ega te nad muud, kui et eesti rahvas on olnud 700 aastat orjaraahas ja on nüüd korraga saanud iseseisvaks! sic!

Kõnet illustreeritakse ka veel mõne ladina- või saksa-keelse tsitaadiga, mis gümnaasiumist või Rooma õiguse ajalooast pähe jäänud... Puha õige, mis ütleb sõber V. üliõpilaslehes nr. 4.

Kuid nüüd tahaksin rääkida ka üks spetsiell jutt sõber V.:ga. Teeksin seda küll Mülleri stiilis ja keeles ninda lüdi meby onyabt Wannambat jebda omat tehuudt, sest olen ka suur Mülleri harrastaja, ja olen ka üpris õnnelik, et ta on kirjutanud armsale maaarahvale omad maaseelsed jutlused. Võib olla teeksimine ehk veel kuidagi üsise ettepaneku, et Mülleri keel võetaks meil ametlikuks kirjakeeleks, olgugi et see ettepanek tekitaks valgevereliste filoloogide ironiilisi muigeid ja ajaks annikunna marru. Mis sellest, et vanaaegsed saksa pastorid kuulsid ainult vokaalide kvantiteeti, kuna konsonantide kvantiteedist polnud neil aimugi (sest see puudub saksa keeles). Ja eks see konsonantide kvantiteet ole ju ka sama naiivne nagu terve see filoloogia ja nimede eestistamine. Vanaaja kirjamehed teda ei tunnud.

Edasi teeksimine ettepaneku, et silmapilk kõrvaldaks, nii trükist kui ka kirjast ladina tähestik ja võetaks tarvitusele gooti tähestik, sest sel ajal, kui ei tuntud veel konsonantide kvantiteeti, tarvitati ka ainult gooti tähestikku. Ja see oleks ju kõige häbematum nimemuutmine, kui korraga kirjutada oma nimi ladina tähtedega! Vägivaldne noorendamine lihtsalt.

Võiksimine isegi selle üle mõtteid vahetada, kas ei peaks meie üldse igasugusest ortograafiast ja tähtedest loobuma, sest mäletan minu vanaisa tegi sinna, kuhu oli vaja kirjutada nimi, kaks risti ja vanaema maalis sinna midagi nulli taolist. Oleme ju tõsised esivanemate austajad ja peaksime ju ka jälgima nende „kirjaviisi“. Ega meie ju pole ka enam hinges inimesed, et peame ajaga kaasas käima. Oleme arkiivis ja arkiivi, olgu võltsimatu. Saadame maalt välja niisugused Karro pojad, kes rõvetavad oma nime Karu'ks.

Neil ei ole põrmugi iseseisvust, vaid käivad üldse sabloonid järele. Aga vaadake meie kirjamehi ja ametnikke, kantselei preiliseid jne. etc.; neil on igapähe oma individuaalne kõikum kirjaviis — sest meil on demokraatlik vabariik ja isa Aavikul pole sugugi rohkem õigust uut keelt ja kirjaviisiluaa, kui igal endisel vene tsinoovnikul, kes eieralda partitiivi genetiivist.

Las hrad filoloogid seletada et kirjaviis on ainult selleks, et nime õieti hääldada. Argem olgem pedandid. Hääldame „Kuke“ ja „Kukke“ ühetaolisest, nagu seda tegid mustaverd saksa pastorid, vist muuseumis ka Georg Müller Öpime üheskoos ka õieti käsitama sõnu nagu „eestipärane“, sest muidu käsitab üks selle all sõna (resp. nime) välist foneetilist külge (filoloogid), ja teine jälle sisemist etümoloogilist külge (sõber V.). Eriti filoloogid kipuvad selle üle muigama, kui segatakse ära sõnad (mitte mõisted!) nagu anatoomia ja autonoomia. Kuid argem olgem pedandid.

Loeksimine ka üheskoos suve vaheajal hoolega „Üliõpilaslehte“, olgugi et ta sel ajal ei ilmu.

Valgetverd filoloog.

Veste maailma loomisest.

Alguses oli Jumalal igav ja ta lõi endale nina ette paarid potid. Vajutas vana siis kämbelaga (korgivinnu) veel ta loond polnud, ega polnud neid veel tarviski, sest polnud ju tudenge ega korporatsioonide rebaseid) sisse pudeleilt korgid ja rüüpas, et saada üks ärarääkimata lustilik olemine. Või siis võõristavgi säärane soov pääle seda ilmast kärsiku inglrikarjaga kamandamist! Rüüpas esimesest: mõru solk saand teine! Pühkis habeme. uuesti rüüpas: ikka sama lugu. Katsu gem teist: veel hullem! No mis sa tahad teha, milline apar-

dand joogipruulimine. Polnud tal loomulikult veel olnud tegemist inimesega, polnud sellepärast ka sellega sahkerdamise kogemusest sisseharjund pikka meelt ega rikast heldust, ja ta — võttis ning virutas need omalood lemmikud enda ees sinavasse sügavikku. Õnnetu oli aga see ise ja saatuslik maailmale, sest maa sellest sügenes.

Kõlas üks jumalikult iluheliline kõlks (määrase taolist harva võib kuulda meie ajal vahest ainult lustilikkude kaasvõitlejate võitlusis pääle kella kahe), kahe

jumaliku kõlisti kokkukõllemisest purunesid mõlemad, sulanesid küllitsi. Klaasikillest ja korgitükkest sai manner, olecnestest vesi (meie aegse lahjuse ni on ta alavääritud, kuidugi ainult pikalise korgita seismise tõttu), ja nii momentaanselt valmis T a. Se T a, mille nimi on M a a (ilm), millesse vana Jumal oma naljaks mitmepäevase higise töö järele lõi mõnda, mis sääl sees, kõige viimaks selle, kes end hakkas nimetama M i N a. Selle M i Na, kes siiski armetu vähe erineb oma sarvilisest kaaskodanikust, kes end nimetab M u u, M i Na, keda siin maal ümber ajab P ä ä - nimeline keerulise ratastikuga nupp, kuid kes ometigi ei kepsi siin kuigi palju paremini, kui see teine (lihtsama nupuga varustet) kaaskodanik, kes austab end nimega M ä ä.

Ja sellepärast meie maal ongi kaks naba, kummaski otsas, kummagi pudeliprundi asemel üks, sellepärast tema ise on loppis ellipsi kujuline.

Aga M i Nal on üksainus naba sellepärast, et see on keskpäigas. Ja sellepärast on temal imeline hää olemine, sest ta tunneb enese alati olevat sellesinatse maa keskpäigas. Ja sellepärast ta nii tunneb, et ta oma tundmuse võimalikku eksimust ei saa kontrollida, sest et ei näe üle oma ilusa naba ega oska rehkendada võimalusega, et võiks olla teinegi M i Na, kes oleks okupeerind selle aupaiga, või et see keskpäik võiks olla nii suur, et sinna mahuks, võib olla miljonid M i Naid.

Sellepärast iga M i Na vintsleb tantalusepiinalises alateavuses, et üks teine M i Na tema kõrval võib automaatselt oma olemusega väärida maailma kesk-kohale ligemuse. Sest oma armetusest suuremat armetust ta ei oska kujutella, ja teises ta seda puhtfüüsilisel põhjuseil tunnetada ei saa, saadik veel näha — üle oma naba. Wot miks isegi särased iselaadi M i Nad, nagu Eesti üliõpilasorganisatsioonid, palju-palju aega pärast seda õnnetus ürgpudeli-klirinat piinuvad teiste paremuse kahtlustusist, katsuvad odava retoorikaga naeruvääristada enese poolt sisimas tunnustet püüdeid, et viimaks ei paljastuks oma võimetus samade taotlemisel. Ideed on ilusakesed asjad, kuid üht neid taotamas näha on inetu (rääkimata sellest, et üksi neid kunagi saavutada ei suudetagi!), kahel-kolmel-neiljal ja enamal korraga samu ideid taotella tähendab mõnele neist oma sisemise nõrgemuse (nõrkust on ju iga-ühel küllalt!) paljastumise riskeerida. Sellepärast naergem välja ideed, sellepärast just! Sellepärast ro-nigem kõhuli otsa heinasaole ja tehkem nägu, kui oleks ta meile seeditav.

Sellepärast kõlistagem kannuseid isamaale, kuid naergem Hinkemanni, kel isamaa pärast käsi ripub roobitsana. Sellepärast olgem hõimaate esirinna õhuta-jad, kuid naergem välja igasugune aktiivsus sel alal.

Sellepärast tundkem rahuldust oma arkiives leides austamisväärsid jälgi enese muuseumlikest kalduvusist ja olgem suured rahvuskultuurilased, kuid teiste sama-suunaline tegevus tembeldagem vanamööbli kolimiseks.

Sellepärast olgem uhked ajale, mil alguse panime karskuliikumisele, jumaldagem Reimanit, Tõnissoni, Põldu, kas või Ernitsatki, kuid karskustegelasi süüdis-tagem kaelakohtulises varade omandamises, variseri-pühaduses ise hoobelgem, et oleme comme if faut: ei põlga viina, otsime topsi põhjast geeniusi.

Sellepärast ise olgem kõige edulise ja ajakohaselt areneva kehastus, kuid naisüliõpilased tunnistagem ühiskonnale tarbetuks kaalumisetä ja naisi üldsegi tunnustagem vaid niipalju, kui neid just „põlata“ ei maksa, nagu kõike muud, mis sessinatnes hädaorus paigalt ei liigu.

Sellepärast on veel paljugi, kuid osa jäägu oma teada Vaikimine kuld.

Ent veel kullasem on tudengi elu.

Mis maksab see maailm?

Lähme parem vaksali puhvetisse ja teeme paarid potid, sõbrad, ja näitame tervele ilmale, et oleme lusti-liku ilmavaatega mehed, et oleme täied mehed, ega mitte nii nagu need sääl, ecce homines.

Maagi me jalge all on vaga jutu järele sündind. nende kahe mõru pudeli kokkukolksahtusest. „Sest-saadik, kui Atlas lohakalt läks oma konuseätüet Hies-periidide aiast õunu vargile, on maakera seisma pand õllepudeli kaelale. Üks jahupäine Kreutzvald kirju-tas viinakatkust, neile jätkub teadmised, et meie kul-tuuri seegi tilluke sära põhjeb tõel, mille väljendus Anakreon meile esmakordselt Kr. J. Petersoni suu läbi:

„Mada jovad metsad.“

Ergo bibamus!

Olgem reaalspoliitikud!

Austa oma -sa, poeg? Kevade koidus pillub ta odrad mulda, sina oma kultuurist õilistund suus Eesti ülenduseks nende märjukene filtreeri talve jooksul lusti-likult. Sest alguses oli Jumalal igav ja ta lõi endale nina ette paarid potid. Miks ei teeks samuti inimene, kes on temaga üht nägu, kui on meeelahastuses oma sisemisest tühjusest ja ometi millestki tahaks olla täis, kas või purju täis.

Tridens.

Kirjandus ja kunst.

Kunstikool „Pallase“ teise lennu tööde näitus.

Aleksander Bergmann, Johannes Muks.

Kunstikool „Pallasel“ on see aasta välja saata kaks lõpetajat. Kuid näitus sisaldab üle 50 numbri, nende hulgas ainult paar joonistust, kõik maal. Sarnane tööde hulk on kiidetav, kus juures enamik valmind on möödaläind aasta jooksul

Kuid võime tähistada ka nõrku jooni lõpetajate kunstiotsimuses, käsituse suunas ja värvide maitses. Bergmanni tööde ilme on kärsitu, närveeriv, selle tõttu ka se-gane, liig maaliline. Kuid ta tugevuseks on fantaasia ja julgus, kuigi viimane sarnasena mõjuda võib eemale tõuka-valf. Loodetavasti pakuvad lähemad aastad enese leidmi-seks soodsamat tooni. Ei või ju kooli lõpetamise tasa-pinda, ega ka tööde ilmet kuigi määravaks pidada.

A. Muks on spetsialiseerund portreele. Ja näituse ja võimete kohaselt täiesti õnnelikult. Muks ainult kaldus realismi, ühtlasi ka avaldand pole eriti lopsakat kolo-riidi käsitust, mis ka segada võib portretistide juures, ei komponeerimise leidlikkust.

Nii vastab portree — looduse poolt piirjooneline kunstiaru — täiesti Muksi erivõimetele. Kuigi koloriidis Muks küllalt kerge ja värske pole — liig reaalsus nähta-vasti on eksitand, ei puudu ta esituse hulgas veetlevas värvis antud tooteid, nagu seda on kimp lilli, ja paar portreed.

Kool on annud lõpetajaile, mis õppimisajal võimalik anda. Üksi anne aga ei lepi ühelt poolt võtmisega. Alles siit peaks algama looming. Ja seda rohkem tahame ja julgeme loota neilt, oma kunstnikkudelt, kes omal pinnal põhjaneva eelhariduse omand on, jäädes seega ka selle rahva hingele lähemale, kust nad päritud.

Vastastikkune mõistmine peaks sündima siin kum-bagi poolt haavamata.

Balti riikide üliõpilaskondade konverents.

III. konverents peeti Helsingis 13—15. maini s. a.

Nelja naabermaa üliõpilaste esitajatel oli võimalus selle kuu keskpaigal kolmandat korda kokku astuda ühiste küsimuste lahendamiseks. Konverentsi kohaks oli Helsingi. Osavõtsid endiste aastate eeskujul Soome, Eesti, Läti ja Leedu. Kui kaks eelmist konverentsi oma otsustes enam vähem üldiseid põhimõtteid ja aluseid käsitasid, siis tuli nüüd juba lähemalt ja täiesti reaalselt asjade juurde asuda, mida siis ka tehti.

Soome üliõpilaskonnast ¹⁾.

Soome, kus möödunud konverents peeti, seisab oma üliõpilaskonna korralduse suhtes kõigi nelja maa eesrinnas. Aastakümnete pikkuse hoolda tegevuse kaudu on nii kaugele jõutud, et soome üliõpilaskond oma ühtlase vaimu ja organiseerimise mooduse järele on väljapaistvama kohal kogu põhjamaail. Juba majanduslikult on ta üks kõige rikkamaist. Ühine suur üliõpilasmaja „Vanha Ylioppilastalo“ sai valmis ja õnnistati Helsingis juba a. 1870. (Sel aastal asutati Eestis üldse alles esimene eesti üliõpilaste koondus, praegune E. Ü. S.). See maja on annetatud Soome rahvalt oma tulevaste kultuuri kandjatele, nagu kuulutab seda maja uksele olev kiri: „Spei suae patria dedit“.

Hilisemal aastatel kerkisid uued graniitsed osakondade majad, nii a. 1910. „Unsi Ylioppilastalo“ ehk „Osakuntatalo“; millele alles mõned aastad tagasi kaks uut korda päälle ehitati, nõnda et see nüüd seisme kordne. Selles majas on aset leidnud kõige muu asutuste kõrval ka kuus üliõpilas-osakonda: Eteläsuomalainen, Hämäläinen, Varsinaissuomalainen, Karjalainen, Savolainen ja Satakuntalainen. Põhja osakonnad (Etelä-Pohjalainen, Pohjois-Pohjalainen, Vasa-) omavad 1912. a. päälle oma maja.

Nimetamata ei või jätta ka üliõpilaskonna raamatukogu hoonet, milles üle 60.000 köite.

Üliõpilaskonna ainelised sissetulekud üüradena „Vanha ja uusi ylioppilastalo“st“ ulatavad üksinda juba 1.400.000 Smk. (ligi 14.000.000 Emk.).

Kõik see on muidugi aastate jooksul üleskerkinud, üliõpilaste eneste elaval algatusel, kuid ühtlasi ka seltskonna tugeval toetusel. Kuivõrd püsivalt üksikud üliõpilaskonna tegelased oma tegevuse juures olnud, näitab see, et mitmed neist ligi 10 aasta kestvusel tegelikult kaasa-töötades üliõp. juhatusse on kuulunud.

Delegatsioonide päralejõud.

Omi esitajaid ei olnud saanud olevate takistuste tõttu ka käesolevale konverentsile Poola üliõpilaskond. Sõitnud olid: Lätist: juhatajana G. Celmins, senine keskbüroo preident; liigetena — A. Pläsners, E. Rempe, A. Raudsepp ja Anna Kampe. Leedust: J. Vidmantas, J. Matulionis, K. Dagelis ja P. Kaukas. Eestist: Leo Kangur, Hugo Kukke, E. Käer, H. Kolk, T. Laanes, G. Gutman, E. Neuman ja A. Elango. Soome poolt võtsid osa: dr. V. Auer — soome üliõpilaskonna esimees, deleg. juhatajana, E. Lindfors, V. Nikander, V. Juntto, O. Vahervuori, A. O. Valle, O. Grotenfeldt, A. Caselius, A. Soininen, V. Helanen.

Kolme maa esitajad sõitsid ühiselt „Violal“ Tallinnast Helsingi, kus juba sadamasse vastu olid tulnud soome üliõpilaskonna esitajad. Eestlased leidsid rõõmustava üllatuse vastu ka oma saadiku hra Hellati ja konsuli hra Vesterise ning Helsingi ülikooli juures töötavaid Eesti üliõpilasi stipendiaate. Korterisse paigutati delegatsioonid nunte üliõpilasmajasse. Sama päeva õhtupoolikul pani Eesti dele-

gatsioon vabadussõjas langenud soomlaste ühishauale loorberi pärja. Lühikeses kõnes tuletas ksv! Leo Kangur Eesti üliõpilaskonna nimel meelde langenuid kangelasi. Teisena kõneles Soome üliõpilaskonna esimees dr. Väinö Auer

Konverentsi avamine

sündis 13 skp. kell 12 l. a. soo e üliõpilaskonna aktuse saalis „Vanha Ylioppilastalo“s“. Avamisel viibisid ka Helsingi ülikooli rektor, soome haridusminister, rida professorid ning Eesti, Soome ja Läti saadikud. Külalistena tulnud olid endised Tartu ülikooli õppejõud: professorid Tallgren, Teräsvuori ja Granö.

Avamiskõne pidas soome üliõpilaskonna esimees dr. V. Auer ¹⁾, mille järele asutakse konverentsi presidiumi valimisele, mis järgmises koosseisus kujundatakse: juhataja — V. Auer (Soome), 1. abijuhat. — Leo Kangur (Eesti), 2. abijuhat. — G. Celmins (Läti), 1. sekretär — J. Vidmantas (Leedu), 2. sekretär — O. Vahervuori (Soome).

Valitud presidium asub oma kohtadele. Teisena moodustatakse komisjonid. Enne ärapeetud delegatsiooni juhtide nõupidamisel on kokku lepitud, et töötatakse viies komisjonis. Komisjonid kujunevad järgmistena:

1. Organiseerimise küsimused: L. Kangur, H. Kukke, H. Kolk (Eesti); G. Celmins (Läti); V. Auer, V. Nikander, O. Grotenfeldt (Soome); J. Vidmantas (Leedu).

2. Öpireisid, üliõpilasvahetus ja kirjavahetus: E. Käer, G. Gutman (Eesti); E. Rempe (Läti); V. Helanen, V. Juntto (Soome); (Leedu).

3. Studiumi küsimused: L. Kangur, T. Laanes, H. Kukke (Eesti); O. Vahervuori, G. Valle, E. Lindfors (Soome); A. Pläsners (Läti); J. Matulionis (Leedu).

4. Spordi küsimused: H. Kolk, E. Neuman (Eesti); A. Raudsepp (Läti); Dagelis (Leedu); A. Caselius (Soome).

5. Alkoholiküsimused: A. Elango, V. Ernits (Eesti); A. Kampe (Läti); A. Soininen (Soome); J. Vidmantas (Leedu).

Tervitusi ütles konverentsile esimesena Helsingi ülikooli rektor hra Suolahti, rõhutades seda tähtsust, mida omab üliõpilaskondade koostöö väikerahvaste tuleviku kujundamisel. Järgnevad tervitused külalismaade saadikult.

Läti saadik avaldab lootust, et olev Helsingi konverents sama suuri tagajärgi annab, kui läinud Tartu ja Riia konverentsid. Soovib oma valitsuse nimel õnne. Meie saadik hra P. Hellat, omas stiilses tervitus-kõnes, puudutab neid ülesandeid, mis olemas meie naaberrahvastel ja missugust osa üliõpilaskonnad siin täitma peavad. Avaldab kahetsust, et Poola üliõpilaskond veel käesoleval konverentsil esitatud ei ole, kuid usub, et see lähemate järgnevate konverentside ajal juba teisiti on. Tervitusi oma valitsuse nimel ütleb ka sümpaatlik Leedu saadik.

Kutsutud külaliste kõnede järgnevad vastastikused õnnesoovid Eesti (L. Kangur), Läti (G. Celmins) ja Leedu (Dagelis) üliõpilaskondadelt. Viimasena kõneles vil! Villem Ernits, üleilmselt üliõpilaste ja üld karskusliidult tervitusi üteldes.

Kindlaks määrates valitud komisjonide istumise aegu, sulub juhataja esimese plenaar istumise.

Sellelega on ühtlasi esimene pidulik konverentsi avamiskoosolek läbi ja algab tegelik töö komisjonides.

Ametlik

konverentsi lõppistang

peeti samades ruumides 15. mail kell 3 p. l.

1) R. Janno, üliõp. nr. 2/3 1922, a.

1) Toome selle tõlk. eraldi.

Toim.

Esimesena kinnitati keskbüroo läinud nelja kuu rahaline aruanne. Aruande järele on sissetulnud Emk. 99.781, välja on läinud Emk. 39.882, nõnda et laekas on Emk. 59.899, missugusest summast 53.500 Emk. on Läti üliõpilaskonna poolt sisse makstud inglisekeelse brošüüri väljaandmiseks.

Edasi asuti komisjonide poolt vastu võetud resolutsioonide läbivaatamisele.

1. Komisjoni poolt läbivaadatud varem väljatöötatud keskbüroo kodukord võetakse muudatusteta vastu. Seega on siis kindlalt ja lõpuliselt ära määratud selle asutuse tööpürid, kes peab juhtima nelja maa üliõpilaskonna tegelikku tööd järgnevate aastate kestvusel. Keskbüroo asjaajajalt esitatud tegevuskava kiidetakse häaks.

Keskbüroo aastaraamat

väljaandmine peetakse tarvilikuks. Selle ülesandeks on informeerida üliõpilaskondi vastastikku tehtud tööga, kui ka keskbüroo omaga. Lähema sisu kava väljatöötamine jääb keskbüroo hooleks. Raamat oleks saksakeelne ja ilmuks üks eksemplar semestris.

Ühise informatsioon brošüüri

väljaandmine peetakse endiselt hädatarvilikuks ja otsustatakse jätkata selleks üksikuis maades eeltöid. Raamat oleks ingliskeelne ja sisaldaks täielist ülevaadet meie nelja naabermaa ülikoolide kohta.

Õppereisid.

See küsimus leidis igakülgset läbikaalumist, kus juures otsustati, et üksikud üliõpilaskonnad peaksid igaüks oma maa kohta vajalised üld- kui ka spetsiaal reisikavad väljalõõtama. Kõik need kogutud andmed ilmuksid ühises „Akadeemilises reisi juhises“, mis ilmuks iga aasta.

Samuti peeti tarvilikuks, et üliõpilaskonnad püüaks koguda andmeid üksikutes maades praktiliste tööde tegemise võimaluste kohta ja et selles küsimuses naabermaast laste ka tegelikult kaasa aidataks.

Vastastikuse diploomide tunnustamise

asjus peeti vajalikuks, et keskbüroo küsimuse kohta andmeid koguks ja siis ülikoolidele ning valitsusasutustele tarviliku memorandumi esitaks. Märgiti ära seda, et samas küsimuses on kõigi maade ülikoolide poole pööranud juba ka Rahvaste Liit.

Edasi peeti tarvilikuks, et üliõp. samme astuksid selteks, et üliõpilased kes õpivad naabermaade ülikoolides saaksid tarviduse korral vabastatud õpperahadest samadel alustel, kui omamaalasedki, et kutsutakse ellu ülikoolide juures stipendiume naabermaade keele ja kultuuri õppimiseks; et asutaks keele lektoraatide ja võimaluse korral ka instituutide loomisele, vastastikku lepingmaade kultuuri ja keelega tutvunemiseks.

Sporti komisjonis

peeti vajalikuks, et igaaastaselt saaks „Balti riikide üliõpilasspordi võistlused“ võimalikult sügisel peetud. Samal ajal astuks kokku ka akadeemiliste spordiorganisatsioonide konverents. Alatiseks spordi küsimuste lahendajaks oleks ühiselt valitud keskkomitee.

Mõlema ettevõtte kohta töötati välja statuudid.

Rahvusvahelistele võistlustele saadetakse tarbekorral ühised esitajad. Poolat palutakse võistlustest igakordselt külalisena osavõtta. Järgmised omavahelised võistlused peetakse augusti kuul Helsingis. Vajaduse korral antakse välja eelolevate võistluste kohta ka propaganda brošüür, mida aga lõpulikult otsustab s. a. sügisel Helsingis kokkuastuv esimene akadeemiline spordiorganisatsioonide konverents.

Alkoholi küsimustes

võeti vastu need ettepanekud, mis veebr. kuul, keskbüroo istangul Eesti üliõpilaskonna poolt esitati.

Peeti soovitavaks, et iga üliõpilaskonna juures peaks olema karskusorganisatsioon, kas iseseisva asutusena ehk üliõpilask. toimkonnana.

Selle ülesandeks oleks karskus-kõnekoosolekute korraldamine; karskuskirjanduse muretsemine; hoolitsemine selle eest, et üliõpilask. lugemislaudades oleks tähtsam karskuse ajakirjandus; et iga aasta ilmuks karskussisuline brošüür ja üks üliõpilastele karskusnumber.

Rahalist toetust peaks saama üliõpilaste karskusorganisatsioon ka üliõpilaskonnalt.

Soovitavaks peeti, et üliõpilaskarskusorganisatsioonid igatpidi kaasa aitaks üleilmilise karskuskongressi häaks kordaminekuks a. 1926.

Keskbüroo eelarve

võeti Emk. 156.800 suuruses vastu. Sellest summast läheb kantselei kuludeks 43.800 mk., tõlketööd 6000 mk., informatsioon publikatsioonid 20.000 mk., büroo asjaajaja palgaks 72.000 mk., reisikuludeks 5000 mk., ettenägemata kuludeks 10.000 mk.

Keskbüroo asukohaks on endiselt Tartu. Asjaajajaks on Hugo Kukke. Eelarvest tuleks igal üliõpilaskonnalt katta 39.200 Emk.

Uus keskbüroo koosseis.

Üksikute üliõpilaskondade ettepanekutel valiti tulevaseks aastaks keskbüroosse järgmised esitajad: Soome — V. Nikander ja Lehtonen; Eesti — Leo Kangur ja Dr. E. Käer; Läti — G. Celmins ja V. Jankaus; Leedu — J. Vidmantas ja P. Dagellis.

Presideerib soome üliõpilaskond. Esimene uue keskbüroo istang peetakse Tartus s. a. sügisel.

Vastuvõtt Helsingis ja lahkumine.

Esitajate vastuvõtt soomlaste poolt oli kõige soojem. Võimalus oli tutvuneda nii soome üliõpilaskonna asutuste ja ettevõtete, kui ka osakondade ruumide ja eluga. Viimaste sisemus ning vaim on täiesti lahkuminev meie omast. Kui meil veel nii palju alalhoidunud saksa „kneipet“ ruumides, kui terves üliõpilaskonna sisemises elus, siis valitseb soomlaste juures vastupidiselt tagasihoidlik euroopalik kultuursus. Natukene küll külm, kuid siiski nii sümpaatlik!

Kõik vastuvõetud, nii osakondades kui ka üliõpilaskonna poolt korraldatud, olid ülisõbralikud.

Eesti saadiku minister P. Hellat'i poolt saatkonnas korraldatud vastuvõtmine jättis kõigile ilusaid mälestusi. Eriti peab ka Eesti üliõpilask. delegatsioon tunnustama seda kaasaabi ja vastuvõttu, mida pakkus hra konsul E. Vesterinen.

Järgmine konverents peetakse Kaunas — Leedu tuleval kevadel. Kutse on Leedu üliõpilaskonna esitajalt juba edasi antud.

Delegatsioonid lahkusid Helsingist 17. mail. Tallinnas peatati mõni tund, mis järele ühine rong kõik osavõtvaid rahvusi nende kodumaale viis.

L. K.

Ylioppilaslehti nr. 14.

Viimane Soome üliõpilastele number 14. V. 25. on pühendatud suurelt osalt Balti riikide üliõpilaskondade konverentsile. Esimesel leheküljel on ära toodud tervitused võõrastele „Eestist, Latviast ja Leedust“, igaihele tema emakeeles. Järgneb Väinö Aueri III konverentsi avamiskõne tervena, saksakeelses tõlkes. Pikemaid kirjutusi on J. O. Ruuth'ilt ja V. Auer'ilt esimese ja teise Balti üliõpilask. konverentside töö kohta. Sisus ka karikatuure 1924—1925 a. keskbüroo nõukogu liigetest.

Välis-toimkonna tegevusest läinud aastal.

Välis-toimkonna tegevus on võrdlemisi laiaulatusline ja mitmekesine. Otsekoheseks ülesandeks on läbikäimise edendamine välismaade üliõpilaskondadega vastastikuse informatsiooni teel. Üksikasjalisemalt vaadeldes, jaguneb välis-toimkonna tegevus järgmiselt:

1. Teadete andmine üliõpilastele õppeolude üle sise- ja välismaal.

Oluliselt on see kujunenud küll peaaesjalikult teadete andmiseks õppeolude üle välismaal, sest meil, kus olemas ainult üks ülikool ei tunta sisemaalise informatsiooni järele nii suurt tarvidust.

Välis-toimkonnal on tarvilised informatsiooni andmed õppeolude üle kõigis Euroopa riikides.

2. Üliõpilaste vahetus.

Kui tähtis iseenesest ka ei ole üliõpilaste vahetus, on meie üliõpilaskond ja seltskond siiski leigelt asja peale vaadanud. Võib olla laseb viimane asjaolu end seletada majanduslise seisukorraga ja suurte kursi vahedega.

Tegelikult on üliõpilasvahetusi olnud ainult Soome ja Saksa üliõpilaskondadega.

3. Õppereiside edendamine.

a) välismaade üliõpilaste õppereisid Eestisse.

Läinud aasta jooksul on meid külastanud Läti arstiteaduse üliõpilased Läti üliõpilaskonna segakoor, hiljem Soome ja Ungari üliõpilased Soome-Ungari-Eesti üliõpilaspäeva puhul.

Õppereisid said E. V. raudteel 50% hinnaalandust, kuna Eesti riikides saatjatena kaasa sõitsid Eesti üliõpilased. Korterid, osalt ka ülespidamine oli Eesti üliõpilaskonna poolt.

b) Eesti üliõpilaste õppereisid välismaile. Siin on nimetada:

Eesti Üliõpilassegakoori kontsertreis Riiga, Eesti arstiteadlaste õppereis läbi Läti, Leedu, Poola, Austria, Ungari ja Eesti tehnoloogide õppereis Soome. Välis-toimkond aitas kaasa passide ja muude sõidukergenduste saamiseks. Kõigile sõitjatele anti välis-toimkonna poolt rahvusvaheline üliõpilaskaart.

4. Rahvusvahelise kirjavahetuse edendamine on olnud üheks välis-toimkonna ülesandeks, kuid seni on ainult mõnel üksikul juhusel kirjavahetust soovitud.

5. Välis-toimkonna tegevusest rahvusvahelisel alal.

Läinud aasta on rikas olnud konverentside poolest, mis ära peeti nii sise- kui välismaal 28. ja 29. aprillil peeti Riias 2 Balti riikide üliõpilaskondade konverents, kus esitatud olid Soome, Eesti, Läti ja Leedu.

Tähtsamate otsuste hulgas oli keskbüroo põhikordaduse vastuvõtmine, kuna keskbüroo alaliseks asupaigaks määrati Tartu.

Üksikutes komisjonides harutati üliõpilasvahetuse, õppereiside, vastastikuse informatsiooni, spordi ja karskuse küsimusi.

Vastastikuse informatsiooni mõttes leiti tarvilik olevat vahetada ülikooli teateid, ühtlasi informeerida üliõpilaskondade jooksva tegevuse üle ja vahetada üliõpilaslehti.

Oli harutusel ka diplomide vastastikune tunnustamismoodus.

Leiti tarvilik olevat Soome ja Eesti ülikoolide juure Läti-Leedu instituudi asutamine ühes Läti-Leedu lektoraa-diga, kuna Läti ja Leedu ülikoolide juure Eesti-Soome instituut ühes lektoraa-tidega asutatud saaks.

Spordi komisjonis harutati järjekorraliste olümpiaadide korraldamist seal maal, kus viimane konverents peetud.

Olümpiaadist võivad osa võtta üliõpilased ja ülikooli lõpetanud isikud, kes üliõpilaskonna aktiivsed liikmed.

Soovitavaks peeti Balti Üliõpilaskondade Spordi kesk-organisatsiooni loomine. Karskuskomisjonis peeti tarvilikuks korraldada loenguid üldise ja spetsiaal alkoholoogia üle, ühtlasi tõmmati kaasa üliõpilasi alkoholi küsimuse teaduslikule lahendamisele.

Eesti algatusel peeti Tallinnas I Ungari-Soome-Eesti üliõpilaspäev juunil 1924. (Aruanne üliõpilasleht nr. 2 1925). 4—7 sept. oli Budapestis IV välis-toimkonna konverents. Konverentsist võtsid osa: 1 Kanada, 2 Daani, 3 Inglismaa, 4 Eesti, 5 Soome, 6 Saksamaa — a) Saksa- b) Austria- ja c) Tšehhi-saklased, 7 Ungari, 8 Läti, 9 Poola, 10 Rootsi, 11 Schweits, 12 Türgi, 13 Ukraina (ukrainlaste Tšehhi-Slovakkiaast, Poolastjine mitte nõukogude Ukrainast), 14 Põhja Ameerika Ühisriigid. Esimest korda võttis korrespondentsbüroode nõupidamisest osa Türgi üliõpil. Kongressi juhatajaks valiti Franz Deak (Ungari) abideks Macadam (Inglise) ja Zimmermann (Saksa). Sekretärideks Poola, Schweitsi ja Daani esitajad.

Protokolleerisid kolm ungarlast.

Kongressi keelteks olid Saksa ja Inglise keeled, kuna tarvitati ka Prantsuse keelt.

Esimesel ja teisel kongr. päeval kanti ette aruanded osavõtjate maade välis-toimkondade tegevusest. Tehti ülesandeks täpsed kirjalikud aruanded saata Mefhoszile.

Läbirääkimistel tekitab elavaid vaieldusi üliõpilaste ekskursioonid välismaile, eriti muutub põlevaks vastuvõtmise küsimus.

Lõpuks teeb kongress otsuse, et reisijad kõik kulud ise maksma peavad, ainult vastav üliõpilaskond annab juhid. Kahe teatava rahvuse vahel võivad olla seal juures eralepingud. Üliõpilaste vahetus leitakse äpardanud olevat.

Üliõpilaskondadel tuleks omi ajakirju vahetada ja üldse üksteist vastastikku rohkem tutvustada.

Järgmine korrespondents büroode kongress otsustati pidada tuleval kevadel aprilli kuul, kas Schweitsis, Daanis ehk Saksamaal.

Suurem osa välis-toimkodade kongressist osavõtjatest sõitis edasi Varsavi CIE konverentsile.

CIE. II konverents Varsavis 12.—14. sept.

Esitajaid oli üle 300 ligi 30 rahvusest.

Eesti üliõpilaskonnast võtsid osa ksv! ksv! R. Övel, S. Aaslava ja Tallinna Tehnikumist G. Hutmann.

Konverentsi aupresidentiks oli Poola president, kes annetas Poola aumärgid seniste CIE presidentidele.

Rahvaste liidu poolt võttis osa Helveetsia prof. Reynolds. Poola postil oli konverentsi puhuks eriline tempel.

Konverentsi alguses võeti vastu CIE-sse. Eesti, Bulgaaria, Türgi, Ungari ja Läti üliõpilaskond.

Konverentsi tulipunktiks oli Saksa üliõpilaskonna vastuvõtmise küsimus.

CIE presidentiks olid üles seatud Macadam (Inglise) ja Balinsky (Poola), kelledest viimane valitud sai, kuna Macadam I-seks vicepresidendiks valiti.

Esimesel plenaar istumisel võeti arutusele Saksa üliõpilaskonna tingimised. Nimelt oli Saksa üliõpilaskond nõudmisega esinenud, et Saksa üliõpilaskond saaks vastu võetud rahvuslisel alusel ja mitte riikondlisel, nagu CIE põhikirjas ette nähtud, teiseks et Saksa keel saaks üheks ametlikuks keeleks Inglise ja Prantsuse keele kõrval ja et Saksa üliõp. saaks koha juhatusesse.

Pikkade vaielduste järele, anti asi komisjoni, kuhu kuulusid Inglise, Prantsuse, Poola ja Saksa esitajad.

Komisjon töötas välja järgmise kaastöö kava:

Et CIE riikondlisel alusel põhjeneb, ei saa Saksa üliõpilaskonda kui rahvuslist alust toetavat CIE-sse mitte vastu võtta, viimane asjaolu ei pea aga takistuseks olema mõlemilt poolt soovitud koostööle CIE ja Saksa üliõpilaskonna vahel. Et tööd võimalikult soodustada kutsub CIE juhatus oma koosolekutest osa võtma Saksa üliõpilaskonna esitaja. Saksa keele suhtes ei jõutud komisjonis kokkuleppele.

Komisjon esitas oma saavutused plenaar koosolekul, kus vastu võeti koostöö kava. Saksa keele küsimus tekitas jälle ägedaid vaieldusi, kui erapooletud ka Saksa keele tarvi-

tusele võtmist pooldasid, ähvardasid prantslased CIE välja astuda.

Inglaste ettepaneku järele, jätta Prantsuse keel ainsamaks ametlikuks keeleks ja inglise ja saksa keeled asjaajamise keelteks, lahkusid prantslased koosoleku saalist.

Prantslastega kokkuleppele ei jõutud, ja ettepanek pandi hääletusele. Poolt hääletasid 11 — inglise, Schotti, erapooletud piiririigid. ka Eesti Ungari ja Bulgaaria, vastu 1 — Poola.

Et erapooletuks jääjate hääli ei loetud, sai ettepanek tarviliku $\frac{2}{3}$ häälte enamust.

Hiljem selgus, et endiste otsuste muutmisel ettepanekud kirjalikult 3 kuud enne hääletamist peavad olema sisse antud CIE juhatusel. Seega ei astu muudatus keele küsimuses tegelikult jõusse.

Inglastelt kuulda saades, et keele küsimusega kedagi haavata pole tahetud, tundis Prantsuse delegatsioon ennast rahuldatud ja jäi CIE-sse edasi.

Üksikutes komisjonides olid arutusel omaabi, propa ganda, publikatsioonide vahetamise, Ülikoolide vastastikuse tunnustamise, teaduslike filmide tarvitusele võtmise, spordi jne. küsimused. Komisjonide töö tulemustest edaspidi üksikasjalisemalt.

E. K.

Akadeemiline kroonika.

Ülikool.

Professor T. Kjellin

tuleb umbes 28. maiks Tartusse oma endiseid õpilasi kunsti-ajaloos eksamineerima. Seni ei ole veel selgelt teada, kas prof. Kjellin tuleval poolaastal jälle Tartus hakkab ettelugemisi pidama.

Prof. J. Jõgeveri keeleuurimise materjalid

on ülikool keskraamatukogule omandatud.

Praktilise zoologia õpetooli

õpeülesandeid täidab tuleval poolaastal teaduskonna ülesandel prof. Kennel, kes ka käesolevas mais põllumajanduse üliõpilasi prakt. zooloogias eksamineerib.

Väljamaale sõidavad

suvevaheajal teaduslikul otstarbel: prof. M. Haltenberger Ungariasse, sinna ka prof. J. Csekey, prof. Grass Saksamaale, prof. R. Andersen Itaaliasse, dotsent A. Rängel Schveitsi, prof. A. Rammul Inglismaale, prot. J. Filippov Saksamaale, sinna ka prof. M. Kurtshinski, prof. W. Seeler Skandinaaviasse, prof. J. Tjutrumov Kesk-Euroopasse, prof. J. Korsakov Pariisi, prof. H. Mutshmann Inglismaale prof. G. Suits Prantsusmaale, ja dots. R. Mark Inglismaale.

A. Saareste professoriks.

Tänavu kuulutati prof. J. Jõgeveri surma järele vabaks jäänud Eesti keele õpetool vakandiks. Seda professuuri oli ainult dr. A. Saareste enesele soovinud. Nagu kuulda, võtnud filosoofia teaduskond hiljuti uue professori valimise ette ja ongi uueks professoriks dr. A. Saareste valinud, kes juba võõrale maale sõitnud ennast veel täiendama, et sügisel Tartu ülikoolis uude tegevusse astuda.

Metsasaajanduse kabineti juhatajaks

on K. Verberg kinnitatud, kes hiljuti selle aine eriõpetajaks valiti.

Teadusliku stipendiaadi õigused

on antud mag. Joh. Schvalbele, kes hiljuti ülikooli lõpetanud ja oma lähemaks uurimisalaks valinud häälik-ajaloo uuemas inglise keeles, eriti häälikute arenemise rõhuta silpides.

Teaduslik stipendiaat mag. A. Sivard

on oma palve peale stipendiaadi kohustustest ajuti vabastatud. Mag. Sivard kavatseb aastaks Ameerikasse sõita, et seal tutvuneda laboratooriumidega ja töö meetodidega.

Kooliõpetajate kursused

algavad 16. juulil ja kestavad 22. augustini ülikooli ruumides.

Ametimuutmised.

Mullateaduse ja agrikultuurkeemia kabineti van. assistendi k. t. M. Gross on ajuti üle viidud agrikultuurkeemia katsejaama van. assistendi kohale, kuna tema asemele ajuti määratud stud. L. Pääsuke.

Ülikoolis lõpetasid õppimise:

M. Bassel, V. Klaas, A. Rängel, G. Shifrin arsti astmega, P. Arras, K. Rahesoo, mag. pharmaciae astmega, Jaan Luik metsateadlase diplomiga ja A. Laas loomaarsti diplomiga.

Põllumajanduse peavalitsuse stipendiaatideks

on kinnitatud stud. agr. J. Keernik, J. Keskküla ja A. Luht. Stipendium on 3500 marka kuus.

V a r i a.

Nimede eestistamine 1. mail.

1. maiks on esitatud Nimede-eestitamise toimikonnale akadeemiliste kodanikkude poolt järgmised nime-eestitamise sooviavaldused:

Anton, August, phil. ühes vennaga, uus nimi Raielo (Eüs. „Raimla“).

Ostrow, Jaan, zol., uus nimi Saarisoo.

Patska, Minna, rer. merc. ühes perekonnaga, uus nimi Wirgo (E. N. Ü. S.).

Schulzenberg August, rer. mat., uus nimi Algma. Põltsamaa gümnaasiumi juhataja.

Steinmann, Anton, phil., uus nimi Kiwik, (E. Ü. S.).

Sunduk, Felix, jur. (E. Ü. S.).

Sunduk, Harald, med., (E. Ü. S.).

Westmann, Wladimir, loomaarst Põltsamaal, uus nimi Laante.

Wiirasson, Eduard, agr. uus nimi Wiirsoo (E. Ü. S.).

Peale selle veel järgmised isikud:

Klein, Eduard, uus nimi Kullengo, Tallinnast.

Stein, Bernhard, uus nimi Wainukiwi, Tallinnast.

Paljud on teatanud oma nime eestistamise põhimõttelikust otsustamisest, kuid tahavad ka perekondi kaasa tõmmata, ja ei ole sellepärast üksikult sooviavaldust esitanud.

Eesti-Soome üliõpilaspäevad.

Läinud aasta I. Soome-Eesti-Ungari üliõpilaskonverentsil otsustati vaheldumisi iga aasta ära pidada Soome-Eesti vahelisi üliõpilaspäevi, mis sisaldaks suurejoonelisi pidustusi, kui ka vajalisi küsimusi arutavat kongressi. Soome poolt on päevade korraldustööde tegemiseks juba vastav toimikond moodustatud, kuhu kuuluvad soome üli-

õpilaskonna, Akadeemilise Karjala seltsi ja Helsingi Hõimuklubi esitajad. Pidupäevadeks on määratud 8, 9, 10 ja 11 oktoober s. a.

Läinud kolme hõimrahva konverentsi otsuse põhjal peetakse seega esimesed Soome-Eesti üliõpilaspäevad Soomes. Eesti poolt moodustatakse, tarvilik eeltööde toimikond tuleva sügisel ja see koosneks Üliõp. Ed. ja Akad. Hõimuklubi esitajatest.

E. Ü. S. „Veljesto“ suvikonverents.

Läinud aasta eeskujul korraldab E. Ü. S. „Veljesto“ ka tänava liigete ja vilistlasvahelise suvikonverentsi. Läinud aastal peeti see Toilas. Tänavune konverents peetakse umbes juuli keskel Pakri saartel (Baltiski lahes) ja see töötab suurejoonelisem saada läind aastast. Need oleksid lõbusad kokkutulemise ja koosviibimise päevad suvevaheaja keskel, oleksid voorusliku elevuse ja sõpruse päevad vabas mereveeres looduses. Sellekohane on ka eeskava, milles on aja ja meeleolukohaseid kõneettekandeid, muusikalisi esinemisi, müstilisi väljasõite merele ilutulestusega, vabaõhu etendusi, deklamatsioone, hirmu ja õuduse jutte, sporti jne. Konverents kestab kaks päeva.

Diktsiooni kursus

Akadeemilise Kirjandusühingu Dramaatilise osakonna juures korraldati kümnepäevaline diktsiooni kursus, mis algas 16. mail s. a. ja kestis kümme päeva. Lektoriteks olid prof. G. Suits, pr. A. Suits, prof. Rammul, dr. E. Saareste, dr. Peters ja direktor V. Mettus. Kuigi aeg ühte langes eksamite ajaga, oli osavõtmine kursusest elav, millest rohkem praktilistel harjutustel mõeldav poleks olnud.

Tagasivaatel.

Käeoleva numbriga lõpetab „Üliõpilasleht“ oma selleaastase esimese poole ilmumise. Mäletavasti püüti käesolevat aastakäiku toimetama asudes „Üliõpilaslehe“ ümber koondada kõiki akadeemilisi kodanikke, eestkätt loodeti aga organiseeritud üliõpilaste pääle. Need kavatsused ja ootused ei läinud täiel määral täide. Küll tegi „Üliõpilaslehe“ tellimise oma liigetele kohus-
tavaks „seltside liit“, teised koondused jäid aga endiselt passiivseks. Loomulikult andis siis sarnane eemalejäämine end ka „Üliõpilaslehe“ sisus tunda. Just mõnede ringkondade põhjendamata eemalejäämine üliõpilaskonna üldettevõtetest, on põhjust annud ja sundind otsekohesemat tooni tarvitama, et selgitada antud seisukordi.

Nagu tähendatud, tellib „seltside liit“ erandita „Üliõpilaslehte“. Ja see on olnudki käesoleva pooleaasta „Üliõpilaslehe“ ilmumise aluseks, sest üksikud tellimised moodustavad sarnase

väikese arvu, et neid kuigi tõsiselt arvestada ei saa.

Sama tähtsusetu on üksiknumbrite müük raamatukauplustes, ning mainitud asiolude tõttu võime täie õigusega üliõpilasi, kes koondund seltsidesse, pidada üliõpilaste häälekandja sisu ilmestajaks, ühtlasi ka lugejaks ja selle ainelisteks kandjateks. See üliõpilasseltside kultuuritöö meie üliõpilaselu arengus praegusel silmapilgul olgu käesolevaga tähistatud.

Kaastöö sel poolaastal, nagu varemgi, on olnud liig tagasihoidlik toimetusse valguma. Võib olla on selle põhjuseks, et „Üliõpilasleht“ seni kuigi nimetamisväärset honorari maksta pole suulnud, pole enamal korral üldse maksnud. Püüame aga tuleval poolaastal honorari maksmist tuntavalt tõsta.

Mis kaastöö kitsikuses tervitatarvatena tundusid, oli erinumbrile rohke soovimine. Nii

ilmus möödäläind poolaastas kolm erinumbrist, ja ei või kinnitada, et need numbrid tasapinnalt nõrgemad oleks olnud, küll äga vastupidist, eriti mis puutub „EÜS“i numbrisse, kus teda toimetav selts suure rahasummaga omalt poolt toetas.

Ka järgmisel poolaastal on ette soovitud erinumbreid, ja järgmiselt lubatud: sügissemestril esimene number ilmub EÜS „Veljesto“, kolmas EÜS „Raimla“ erinumbrina. Oma numbrit soovis veel akad. karskusühendus. Silmas pidades, et juba erinumbreid lubatud oli, ja et nimetatud karskusühenduse erilme meie lugejaskonnal täies ulatuses niivõrra uudiseks ei ole, et sellele erinumbrist pühendada, asus toimetus seisukohale, lubada karskusühendus toimetada „Üliõpilaslehe“ erinumber, kuid omal kulul.

„Üliõpilaslehe“ veergudel on aset leidnud ka ilukirjanduslikud nähted. Kuid artiklite vahele asetatuna ei saavuta need muljet, mis muidu võimalik oleks. Et äga ilukirjanduslik ala iseenesest teroitata ja seda kuidagi ka „Üliõpilasleht“ omast ringkonnast omal veergudel tähistama peaks, mõtleb toimetus järgmisel poolaastal välja anda ilukirjandusliku erinumbrist, kui kokku saadakse vastaval arvul väärikku materjali. Ja seega pöörab „Üliõpilasleht“ ilukirjandust harrastajate vanade ja uute kaastöölise poole, et materjalit juba aegsasti kokku saada. Materjali hulk ja väärtus määraks ühltasi siis ka erinumbrist suuruse.

Olgu veel tähendatud, et „Üliõpilasleht“ aineliselt sel poolaastal ise läbi saab, kuigi kaante juurevõtmisega kulud suurenesid.

Tänades kaastöölisi ja tellijaid, katkestab „Üliõpilasleht“ ilmumise.

I. Eesti Laenu-Hoiu Ühisuselt on saadud toetusena 10,000 mr. „Üliõpilasleht“ tänab.

TOIMETUS:

Vastutav- ja peatoimetaja: August Tamman.

Toimetuse sekretär: Jaan Pert, Edgar Treufeldt, August Palm.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

„Postimehe“ trükk, Tartus 1925.

„Üliõpilaslehe“ toimetus

palub tungivalt nendes päevades õiendada tellimise arveid.

Kõnetunnid 2—3 keskn. ja laupäev.

Kondiitriäri-kohvik E. Wattmann

Lossi tän. № 1, telef. 772.

Igapäev kontsert-trio k. 5-7.

Mugavad ruumid. ∴ Maitsevad ained.

Korralik teenimine.

Oma töökojas valmistatud

Üldmütse pesu-
sametist, Värvimütse,
kõiksugu

Inglise Spordimütse ja kõiksugu vilt riidest ja lodenkaabusid nagu: Inglise, Austria, Itaalia, Rootsi jne. tuntud häduses soovitab suures valikus

Austusega **R. Jakobson**

Tartus, Ueturu tän. 8.

Estoking
Tallinn

Tartu ladu: Suurturg nr. 10.

Paremate jalanõude ja kalosside odavam ostukoht.

Moe-, pudu- ja pesuäri

VENNAD LEPP

Tartus, Kaubahoov nr. 2 — Telef. 4-81

Alaliselt rikkalik valik:

Triiksärke, kraesid, mansette, kaelasidemeid, siidi kaelasalle, kindaid, trakse, sukki, sokke, meeste- ja naisterahva pesu, võrk-, ujumis- ja võimlemistrikoosid, puuvillast ja villast trikoo- pesu, pitse, pesatse, ja kõiksugu moe-, pudu- ja pesukaupasid. Vihmavarje ja jalutuskeppe. — Käsitööniite D. M. C.

Tenniskingi ja sandaale.

Igasugune korralik auruga riiete voltimine.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Hinnad võistluseta.

Meesterahva rätsepaäri

M. ANDREESEN,

TALLINN, Rataskaevu uul. 14—4.
Kõnetraat 17-54.

Teatan oma austatud tellijatele, et olen kõik **kevade ja suve hooajaks** tarvisminevad

palitu- ja ülikonnariided Inglismaalt kätte saanud.

Parem restoraan Tartus

„Automat“

Suurturg nr. 13, II-sel korral.

Telef. 63.

Tähelpanu! Rutake! Juhus!

Järgmistest raamatutest on meil
mõned eksemplariid ladus:

ЕЛИСТРАТОВ, Очерк. административнаго права 1922	Mk. 270
ГРОДОВСКИЙ, Государственное право важнейших европейских держав	„ 600
ТЮТРИМОВ, Устав гражданского судопроизводства 1910	„ 400
МАКАЛИНСКИЙ, Практическое руководство для судебных следователей I/II 1915	„ 1400
SCHINDLER, Grundriss der allg. Volkswirtschaftslehre 1920, 2 Bände, geb.	„ 3300
SOMBART, Der moderne Kapitalismus, 4 Bände, geb.	„ 3850

Kluge ja Ströhm, raamatukaupl.

Tallinn, Pikk tän. nr. 9.

Kõige paremaid

napse ja likööre

Tallinna viinavabrikust

soovitab vabriku hinnaga

J. MINNEN

Tallinn, Harju t. 30.

Moodsam, täielikum ja odavam

Juuksetööstuse-äri
Eestis

Tartus, Jaani t. 16, Raatuse taga.
Telefon 6-43.

Daamide, herrade ja teatri
coiffeur-salongid. Manicure

Äris a nult esimese järgu töö-
jõud. Eeskujulik puhtus. Joot-
raha ei võeta.

Austusega **J. Luksep.**

Rätsepatöökoda

H. Stolzmann

Tallinn, Pikk tän. nr. 1.

Võtab vastu tellimisi
kõiksugu

moodsate meesterahva riiete
pääle.

Suur väljavalik paremate Inglise
firmade ülikonna ja palitu
riietest igaks hooajaks.

Töö eeskujulikult hää ja elegantne.

Kohvik ja kondiitriäri

Werner

Jaani tän. № 7, telef. 610.

Soovitab suures valikus dessertkooke, teeküpsiseid,
tahvelshokolaadi, shokolaadikompvekke, marsi-
paanaineid, marmelaadi, linnasekompvekke ja
mitmesuguseid jooke.

Osa-ühisuse

kohvik LINDA

Suurturg 2. Telefon 4-83.

Eesti seltskonna parem kohtamispaik.

Alati saadaval

kõiksugu kondiitrisaadusi.

Tellimised täidetakse korralikult.

Kontsert-muusika iga päev 5—7.

„Estoking“ jalanõud valmistatakse
kõige uuemate mude-
lite järgi

„Estoking“ jalanõud valmistatakse
kõige parematest
materjalidest

„Estoking“ jalanõud on seepärast
nägusad ja vastu-
pidavad

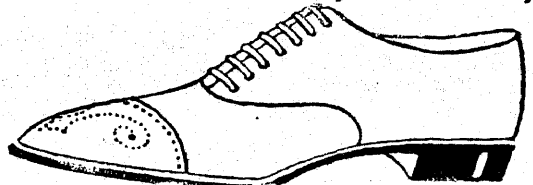
„Estoking“ jalanõud on sealjuures
võrdlemata odavad

„Estoking“ jalanõud on igalpool
tuntud ja nõuetavad

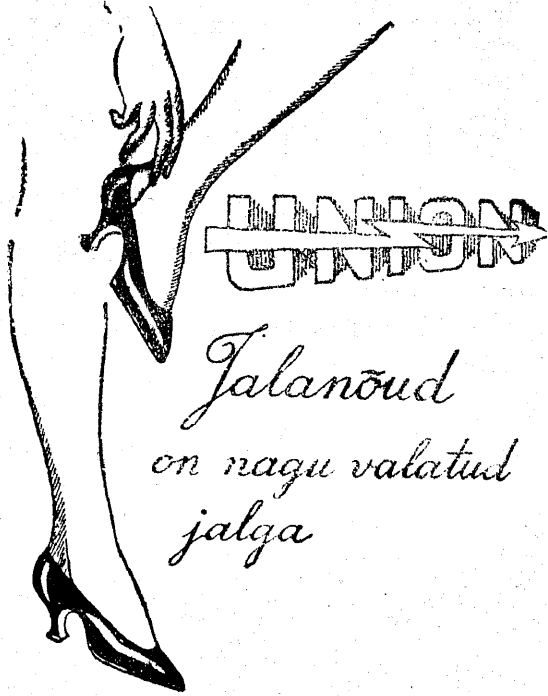
Vabriku kaitsemärk

Estoking
Tallinn

/// Saapatööstus ja -kauplus ///
A. JOSSET,
asut. 1895. a. /// Tartus, Küüni tän. 4,

soovitab jalanõusid kõrges headuses ning täie-
liku vastutusega töö eest.

UNION

*Jalanõud
on nagu valatud
jalga*

J. Tomassoni
meeste- ja naisterahva
riidetööstus

Tallinn, Lai tän. nr. 26.

Pariisi riidekauplus
Tallinn, Väike-Pärnu mnt. nr. 36,
müüb kõiksugu meesterahva valmistehtud
ülikondi ja palituid
oma- ja väljamaa riidest ja võtab tellimisi
vastu kõiksugu riiete pääle.
Töö korralik ja hää.
Kõige austusega **P. Pöder.**

Rätsepaäri
Max Johannson

TALLINN,
Lühikejalg 6, kõnetr. 30-89.

Et rahuldada oma tellijate nõudmisi aja-
kohase, peene ja maitserikka riietumise
suhtes, olen täiendanud oma riide-
tagavara rikkaliku väljavali-
kuni kõiksugu tellimiste
jaoks parimate, üleilma
kuulsate Inglise firmade
Uhring ja Co. ja Hollandi Sherry
riietega jne., mille tõttu mul võimalik on
täita oma tellijate kõigenõudlikumaidki soove.

Jalanõude kauplus
Köösel ja Kötsi

TALLINNAS, Müürivahe tän. nr. 9,
Vana Kalamaja tän. nr. 25 (oma tööstus),
soovitab meeste- ja naisterahva jalanõusid.

I kl. juuksetööstuse-äri
A. RAUD
Asutatud 1911. aastal.
Äris töötavad ainult I klassi väljaõppinud jõud.
Töö kiire, puhas ja korralik.
Jaani t. nr. 8, Barklai platsi taga,
K. Unger'i äri kõrval.